

گزارش

بقایی: آمریکا از توافق می‌گوید اما قصد توافق ندارد

شرق: سخنگوی وزارت خارجه با تأکید بر اینکه «تعاملات دیپلماتیک خود با اروپا را محدود و منحصر به هسته‌ای نکرده و نمی‌کنیم»، گفت: آمریکایی‌ها بیان می‌کنند که می‌خواهند با ایران توافق کنند، ولی درواقع نمی‌خواهند هیچ‌گونه اقدام عملی –برای توافق انجام نمی‌دهند و برعکس عمل می‌کنند. «اسماعیل بقایی» در نشست خبری دیروز خود در پاسخ به این پرسش‌ها گفت‌ه شده شما در آینده نزدیک به عنوان سفیر جدید ایران در سازمان ملل مشغول به فعالیت خواهید شد و برای این سمت انتخاب شده‌اید، خطاب به خبرنگاران گفت: بنده در خدمت‌تان هستم و خواهم بود و تا زمانی که آقای وزیر صلاح بدانند، با قوت و جدیت در این مسئولیت ایفای وظیفه خواهم کرد. او با بیان اینکه «به نظم مسئولیت سخنگویی مهم‌ترین مسئولیت در جهان است»، به مزاح ادامه داد: مگر اینکه شما خبرنگاران بخواهید شغل جدیدی را برای من انتخاب کنید.

سفرانماینده حاکمیت و نظام در کشورهای پذیرنده هستند: سخنگوی وزارت خارجه در ادامه در پاسخ به این پرسش که گفته شده افرادی نیز برای سفارت ایران در روسیه و ایتالیا انتخاب شده‌اند و انتقادی که در این زمینه وجود دارد، این است که برخی از افرادی که در این زمینه مطرح شده‌اند، وزارت خارجه‌ای نیستند، گفت: انتخاب سفرا یک روند مشخصی دارد. سفرا صرفاً نماینده وزارت خارجه نیستند، بلکه نماینده حاکمیت و نظام در کشورهای پذیرنده هستند، بنابراین روند انتخاب نامزدهای این‌گونه مسئولیت‌ها با هماهنگی و مشارکت وزارت خارجه و سایر دستگاه‌های مربوط انجام می‌شود. بقایی با اشاره به انتخاب سفرای جدید ایران در هند و کره شمالی ادامه داد: درباره انتخاب سفرای جدید ایران در ایتالیا و روسیه نیز روند ادامه دارد. موضوع انتخاب سفیر جدید ایران در رم مقداری فراینش جدی‌تر شده است و ما درباره فرد انتخاب‌شده بعد از طی روند لازم اطلاع‌رسانی می‌کنیم.

اعتراف رئیس‌جمهور آمریکا درباره حمله به ایران را به عنوان سند در شورای امنیت و سازمان ملل ثبت کردیم: سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به این سؤال که رئیس‌جمهور امریکا اعلام کرده که مسئولیت حمله رژیم صهیونیستی به ایران برعهده اوست و به نوعی او فرماندهی این موضوع را برعهده داشته است، گفت: این اظهارنظر یکی از جدیدترین دلایل و شواهد خیلی روشن مبنی بر مشارکت قطعی آمریکا در تهاجم نظامی علیه ایران است. او ادامه داد: در این زمینه تردیدی وجود نداشت و از همان ابتدای جنگ، آمریکایی‌ها همدستی فعالی با رژیم صهیونیستی داشتند و در ادامه نیز خوشان رسماً وارد جنگ شدند و از این نظر این سخنان تحول جدیدی محسوب نمی‌شود ولی اینکه صراحتاً اعتراف می‌کند که ما فرماندهی و مسئولیت کامل این تهاجم را برعهده داریم، ادعای قبلی وزیر خارجه این کشور در ۲۳ خرداد را که گفته بود ما نقشی در این حمله نداشتیم، رد می‌کند. سخنگوی وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران گفت: این اعتراف صریح به ارتکاب یک جنایت بین‌المللی مسئولیت کامل دولت آمریکا را به همراه دارد و ما بلافاصله در امتداد این موضوع، این اعتراف را به عنوان سند در شورای امنیت و سازمان ملل ثبت کردیم. او همچنین گفت: مستندسازی جنایات رژیم صهیونیستی و آمریکا علیه ایران را با جدیت دنبال می‌کنیم و بر روی تمام امکان‌ها برای ظلم‌خواهی ملت ایران با همکاری معاونت حقوقی ریاست جمهوری و قوه قضائیه در حال فعالیت هستیم.

اعلام یویستن قزاقستان به پیمان ابراهیم نمایشی سیاسی است: سخنگوی وزارت خارجه در پاسخ به سؤال دیگر ایسنا مبنی بر اینکه «ترامپ هفته گذشته اعلام کرد که کشور قزاقستان به پیمان ابراهیم پیوسته است و نظر ایران در این زمینه چیست، با توجه به اینکه جنایت‌های رژیم صهیونیستی در منطقه و غزه همچنان ادامه دارد»، گفت: به صورت کلی ما معتقدیم رژیمی که مرتکب نسل‌کشی ادامه‌دار در غزه و اقدامات تجاوزگزارانه در منطقه شده است، شایسته هیچ‌گونه شناسایی و عادی‌شدن نیست و نگاه عادی‌سازی به رژیم صهیونیستی، این رژیم را در تداوم جنایت‌های خود جری می‌کند. بقایی خاطرنشان کرد: بنابراین کلیت موضوع از نظر ما امر مردودی است و باید به این موضوع نیز توجه داشت که سه دهه است که ارتباط دیپلماتیک بین قزاقستان و رژیم صهیونیستی وجود دارد و اعلام این موضوع در مقطع کنونی یک نمایش سیاسی برای نشان‌دادن این موضوع است که رژیم صهیونیستی منزوی نیست، آمریکا تلاش می‌کند که با این‌گونه اقدامات نمایشی، اصل موضوع را که ادامه اشغال‌گری از طرف رژیم صهیونیستی است، به حاشیه براند و این موضوع مسئولیت کشورها را سنگین‌تر می‌کند که اجازه ندهند اصل موضوع و اینکه ریشه مشکلات در منطقه ما چه کسانی هستند، از یاد برو و از اصل قضیه منحرف شویم.

فعالیت‌های کنسولی استرالیا در ایران از طرق دیگری ادامه خواهد داشت: سخنگوی وزارت امور خارجه همچنین در پاسخ به سؤالی درباره فعالیت‌های سفارت استرالیا در ایران و انجام خدمات کنسولی از سوی این کشور، گفت: همان‌طور که می‌دانید، سطح روابط ما با استرالیا کاهش پیدا کرده و به ما گفته شده است که فعالیت‌های کنسولی این کشور در ایران از طرق دیگری با کمک کشورهای دوست‌شان ادامه خواهد داشت.

هرگونه حضور نظامی آمریکا در منطقه باعث بی‌ثباتی می‌شود: سخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به سؤالی درباره برخی از اخبار منتشرشده مبنی بر استقرار قریب‌الوقوع نیروهای نظامی آمریکا در سوریه در پایگاهی در دمشق به نظر ایران در این زمینه گفت: ما همواره گفته‌ایم که هرگونه حضور نظامی آمریکا در منطقه صرفاً باعث بی‌ثباتی در منطقه ما می‌شود. او افزود: حضور آمریکا در سوریه در این سال‌ها پوششی برای غارت اموال مردم سوریه و حمایت از ناامنی در این کشور بوده است و حضور اکنون نیز هدفی جز هدف تأمین منافع اشغالگران و ناامن‌ساز رژیم صهیونیستی نخواهد داشت. او همچنین درباره لغو تحریم‌های شورای امنیت علیه مردم سوریه گفت: تحریم‌هایی که سال‌ها مردم سوریه را تحت فشار قرار داده و باعث شده بود که آنها از حقوق بدیهی خود طی سال‌ها محروم شوند، از نظر ما مردود هستند و ما از هر اقدامی که باعث کاهش تحریم‌ها علیه مردم سوریه شود، استقبال می‌کنیم.

روند دوستانه میان دو ملت ایران و عراق ادامه پیدا خواهد کرد: سخنگوی وزارت خارجه در ادامه گفت‌وگوی خود با خبرنگاران در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه «به‌تازگی آقای فواد حسین، وزیر خارجه عراق، اعلام کرده است که کنارتیامدن آمریکا و ایران و با یکدیگر مشکل بغداد نیست و عراق می‌خواهد با هر دو طرف رابطه خوبی داشته باشد و ایران همسایه بزرگ ماست و آمریکا نیز دوست ماست، آیا بیان این‌گونه اظهارات عجیب نیست؛ از طرف دیگر موضع ایران درباره انتخابات پارلمانی عراق چیست و آیا ایران از گروه یا کاندیداهای خاصی حمایت می‌کند، گفت: همسایه بزرگ ما عراق حتماً می‌داند که چگونه مشکلات خود را با دیگر بازرگان مدیریت کند. او تأکید کرد: رابطه ما با عراق بسیار مهم و دوستانه است و اطمینان داریم که نتایج انتخابات هرچه باشد، این روند دوستانه میان دو ملت ادامه پیدا خواهد کرد. این دیپلمات ارشد ایرانی افزود: ما متوجه هستیم که فضای سیاسی موجود در عراق یک فضای انتخاباتی است. موضع ما خیلی روشن است؛ معتقدیم که انتخاب‌در عراق یک موضوع داخلی است و امیدواریم که مردم عراق به بهترین نحو در روند تعیین‌کننده آینده سیاسی خود مشارکت کنند و ان‌شاءالله آنچه خیر و صلاح عراق است، به عنوان نتیجه انتخابات روشن شود.

شرایط برای مذاکره دشوار است: سخنگوی وزارت خارجه با اشاره به اقدامات خصمانه آمریکا علیه ایران هم گفت: آمریکا در بالاترین سطح، جنباتی را علیه ایران مرتکب شده و مدام به آن جنایت می‌بالد، افتخار می‌کند و از طرف دیگر ادعا می‌کند که ما دنبال گفت‌وگو و مذاکره با ایران هستیم. بقایی تأکید کرد: این موضوع را همه باید متوجه باشند که ایران در میانه یک فرایند مذاکراتی مورد تعرض قرار گرفت.

گزارش «شرق» از سیاست خارجی فرسایشی ایران میان فرصت‌سوزی و خودتکراری

دیپلمات‌پاستورپسند

جمعه گذشته دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا، در اظهاراتی تازه مدعی شد ایران از واشنگتن خواسته است تحریم‌های

موجود علیه تهران لغو شود. به ادعای او؛ «ایران خواسته آیا می‌توان تحریم‌ها را لغو کرد. ایران تحت تحریم‌های بسیار جدی ایالات متحده قرار دارد و این موضوع انجام بسیاری از اقدامات مورد نظرشان را دشوار کرده است. من مایلیم به این موضوع گوش دهم. خواهیم دید چه می‌شود»، ترامپ در ادامه افزود آمریکا تحریم‌های سوریه را برای ایجاد فرصت رفع کرده است و در قبال ایران نیز «مایل است» چنین کند. عباس عراقچی، وزیر امور خارجه هم در گفت‌وگو با پایگاه اطلاع‌رسانی دولت و در پاسخ به سؤالی درباره امکان ازسرگیری مذاکرات با آمریکا با ادبیاتی محتاط و البته تکراری، به نوعی «ادعای ترامپ» را رد و تأکید کرد: «در حال حاضر هیچ امکانی برای ازسرگیری مذاکرات وجود ندارد، چون از سسوی آمریکا رویکرد مثبت و سازنده‌ای دیده نمی‌شود». به ادعای مسئول سیاست خارجی کشورمان:

عبدالرحمن فتح‌اللهی

فعال چنین شرایطی فراهم نیست». اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت خارجه نیز در تداوم موضع عراقچی، اظهارات ترامپ را «فاقد اعتبار» دانست و در نشست خبری دیروز (دوشنبه) خود گفت: «رفع تحریم‌ها لطفی از سوی آمریکا نیست، بلکه حقی تضییع‌شده برای ملت ایران است». سخنگوی دستگاه دیپلماسی این را هم اضافه کرد: «در قبال اعتمادسازی درباره ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران، تحریم‌های ظالمانه باید رفع شود و نیازی به طرح این خواسته از طریق کانال‌های غیررسمی نیست». بقایی تأکید کرد: رفع تحریم‌ها همچنان یکی از اصول اساسی ایران در هرگونه گفت‌وگو با طرف‌های غربی خواهد بود. این موضع‌گیری‌ها نشان می‌دهد درحالی‌که واشنگتن با زبان پیشنهاد سخن می‌گوید، تهران هنوز به گفت‌وگو با آمریکا بی‌اعتماد است و ترجیح می‌دهد فاصله سیاسی خود را حفظ کند.

شورای عالی امنیت ملی بودیم و همان زمان برخی تحلیل‌ها، مانند دیدگاه حسمت‌الله فلاح‌پیشه در گفت‌وگو با «شرق»، آن را «نشانه کوچ پرورنده‌های دیپلماتیک به شورای عالی امنیت ملی» می‌دانستند، اما در عمل وزارت خارجه تا پایان دولت سیزدهم همچنان محور مذاکرات بود.

ولی این بار داستان برای دولت چهاردهم فرق می‌کند؛ چون با ورود علی لاریجانی به دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی در دولت پزشکیان، دیگر شاهد کوچ عملی پرورنده‌های وزارت خارجه به ششام هشتم، سابقه، وزارت سیاسی و تجربه لاریجانی باعث شده شورای عالی امنیت ملی به‌واقع کانون تصمیم‌گیری در پرورنده‌های سیاست خار جی شود و وزارت خارجه، به‌ویژه عباس عراقچی، عمدتاً نقش اجرایی در چارچوب سیاست‌های تعیین‌شده توسط شورا داشته باشد.

چنین تغییر ساختاری نشان می‌دهد که عملکرد وزارت خارجه و عراقچی، به‌ویژه در پرورنده‌های کلان مانند مذاکرات هسته‌ای، زمینه‌ساز ورود فعال لاریجانی برای مدیریت بحران‌ها شده است. اگرچه ممکن است برخی بگویند وزارت خارجه هنوز محور است، اما واقعیت این است که سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در دست شورای عالی امنیت ملی است و وزارت خارجه صرفاً به عنوان مجری سیاست‌های تدوین‌شده عمل می‌کند. این رویکرد، نتهت‌ها به معنای موازی‌کاری نیست، بلکه انعکاسی از ضعف اجرایی و ضرورت مدیریت راهبردی دیپلماتیک توسط شورای عالی امنیت ملی است. شخص وزیر و دیگر مقامات دستگاه سیاست خارجی هم به‌ویژه پس از بازگشت لاریجانی به ششام، به‌صراحت عنوان کرده‌اند تعیین‌تکلیف بسیاری از موضوعات در شورا خواهد بود.

وقتی عراقچی مشق سیاست می‌کند

تحلیل عملکرد عباس عراقچی در یک سال و چند ماه گذشته نشان می‌دهد که او «دیپلماسی را خرج سیاست داخلی» می‌کند و در حال فاصله‌گرفتن از نقش یک دیپلمات و وزیر خارجه و تبدیل‌شدن به یک چهره سیاسی است که مشق سیاست می‌کند. رفتار او، از سفرهای استانی ذیل مقوله دیپماسی استانی و انتصاب‌های معنادر از برخی جریان‌ها گرفته تا موضوع‌گیری‌های گاتد و لحن و ادبیات رادیکال‌ش، همگی نشان می‌دهد ادبیات سیاسی جایگزین ادبیات دیپلماتیک شده است.

عراقچی با تمرکز بر دیپلماسی استانی، به‌جای حضور فعال در مراکز راهبردی جهان از مسکو و پکن تا آسیای مرکزی، آن‌هم بعد از پیوستن قزاقستان به پیمان ابراهیم با سفر به افغانستان و پاکستان به‌ویژه پس از شکست دور دوم مذاکرات طالبان و اسلام‌آباد، آفریقا، آمریکای لاتین، اروپا یا هرجای دیگری، بیشتر در حال تمرین و نمایش مهارت‌های سیاسی خود است تا پیگیری دیپلماسی واقعی ایران.

این گرایش موجب شده وزارت امور خارجه به جای آنکه ابزار اصلی پیشبرد سیاست خارجی و مدیریت فرصت‌های بین‌المللی باشد، به محلی برای تمرین سیاست‌ورزی داخلی و پررنگ‌کردن جایگاه شخصی تبدیل شود. عراقچی در پی کسب اعتبار و دیده‌شدن در عرصه سیاسی داخلی است. شاید او نیم‌نگاهی به پاستور در ۱۴۰۷ داشته باشد. وزیر خارجه در حالی مشق سیاست می‌کند که وظیفه اصلی او، مدیریت دیپلماسی‌های فعال و راهبردی برای منافع ملی است، اما اکنون وزارت خارجه بیش از پیش به مجری تصمیم‌های شورای عالی امنیت ملی و محل نمایش مهارت‌های سیاسی داخلی بدل شده است، نه موتور محرک دیپلماسی و چانه‌زنی راهبردی ایران.

با ورود علی لاریجانی به دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی در دولت پزشکیان، دیگر شاهد کوچ عملی پرورنده‌های وزارت خارجه به ششام هشتم، سابقه، وزانت سیاسی و تجربه لاریجانی باعث شده شورای عالی امنیت ملی به‌واقع کانون تصمیم‌گیری در پرورنده‌های سیاست خارجی شود و وزارت خارجه، به‌ویژه عباس عراقچی، عمدتاً نقش اجرایی در چارچوب سیاست‌های تعیین‌شده توسط شورا داشته باشد

یادداشت

جایگاه کانون‌وکلّا: از تأسیس تا امروز

احمدرضا صاعدی‌نژاد

عضویت‌مدیره کانون وکلای دادگستری مرکز

۹۵ سال پیش در چنین روزی کانون وکلّا تأسیس شد. پیش از آن «مجمع وکلای رسمی» در ۲۷ تیرماه ۱۳۰۰ ایجاد شده بود. بعدها در ۲۶ تیر ۱۳۰۹ جمعی از وکلّا به دعوت داوود پیرنیا، رئیس وقت اداره احصائیه، در منزل او جمع شدند که او در این جلسه اعلام می‌کند که علی‌اکبر داور، وزیر عدلیه، مصلحت تشکیل کانون وکلّا را اعلام کرده است. سرانجام در ۲۰ آبان ۱۳۰۹ کانون وکلّا به طور رسمی تأسیس و توسط علی‌اکبر داور افتتاح شد. از این تاریخ وکلّا برای اولین‌بار در قالب تشکیلات کانون وکلّا، اداره امور را بر عهده گرفتند. البته کانون به عنوان اداره زیرمجموعه وزارت عدلیه بود و استقلال نداشت اما این نقطه آغازی برای استقلال آن در سال‌های بعد بود.

سپس در بهمن ۱۳۱۵ قانون وکالت تصویب شد و کانون از نظر مالی استقلال پیدا کرد، هرچند تشکیلات آن مستقل نشده بود. کانون بعدها در ۲۶ اسفند ۱۳۱۶ توسط احمد متین‌دفتری، وزیر وقت دادگستری، شخصیت حقوقی پیدا می‌کند و در همان سال انتخاباتی برگزار می‌شود و ۱۸ نفر برای مدیریت کانون وکلّا انتخاب می‌شوند. سرانجام در هفتم اسفند ۱۳۳۱ لایحه استقلال کانون وکلّا با توجه به اختیارات قانونی توسط مرحوم محمد مصدق امضا می‌شود. در سال ۱۳۳۳ نیز همان لایحه با تغییراتی به تصویب می‌رسد.

اما احساس نیاز به تشکیلات مجزایی تحت عنوان کانون وکلّا در سال ۱۳۰۹ بسپار حائز اهمیت بوده است. هرچند این تشکیلات ابتدا مستقل نبوده و با توجه به شرایط تاریخی این امر طبیعی به نظر می‌رسیده است اما اینکه تشکیلات مجزایی برای اداره امور وکلّا ایجاد شده، نشان از ضرورت عملی آن از همان زمان داشته است. کانون وکلّا در زمان برای نظام بخشی امور وکلّا، احراز صلاحیت علمی، حرفه‌ای و اخلاقی آنها و رسیدگی به تخلفات وکلّا تشکیل شد. بعد از تأسیس رفته‌رفته نیاز به استقلال کامل نهاد وکالت احساس شد. در حقیقت این استقلال به معنای ضرورت جدایی نهاد وکالت از دادگستری و دولت به عنوان امری اصولی بود. وکیل دادگستری باید مستقل بوده و تابع تشکیلات صنفی کانون وکلّا باشد. درحقیقت یکی از عناصر دادرسی منصفانه وکیل مستقل است که بتواند بدون هراسی از جایگاه شغلی با شجاعت از حقوق قانونی موکلان خود دفاع کند و طبیعتاً به معنای استقلال از ساختار سیاسی نیست. مطابق سند اصول اساسی نقش وکلّا مصوب هشتمین کنگره سازمان ملل متحد در سپتامبر ۱۹۹۰، دولت‌ها باید اطمینان حاصل کنند که وکلّا قادر به انجام تمام وظایف حرفه‌ای خود بدون ترس، ممانعت، آزار و اذیت یا خالت غیرموجه هستند. همچنین وکلّا نباید دچار یا تهدید به پیگرد قانونی یا مجازات‌های اداری، مالی یا سایر محرومیت‌ها به دلیل هر نوع اقدام انجام‌شده مطابق با وظایف حرفه‌ای، استاندارد‌ها و اخلاق شناخته‌شده بشوند که در سایه تشکیلات صنفی مستقل امکان‌پذیر است.

بعدها در طول سالیان متمادی استقلال کانون‌های وکلّا از آنچه در سال ۱۳۳۱ پیش‌بینی شده بود، فاصله گرفته و دچار چالش‌های متعددی شد. امروز کانون وکلّا با سابقه ۹۵ ساله، بیش از هر زمانی نیازمند حفظ و توسعه استقلال خود به عنوان کهن‌ترین نهاد مدنی است؛ بنابراین از سویی کانون‌ها باید علاوه بر تلاش برای حسی و ارتقای استقلال نهاد وکالت، رسالت خود را در توسعه حقوقی و قضائی کشور از طریق تعامل سازنده با قوای سه‌گانه و نقش‌آفرینی از طریق پیشنهاد طرح و لایحه ایفا کنند. همچنین از سویی دیگر، قوای سه‌گانه نیز باید در تدوین لایحه، طرح‌ها و آیین‌نامه‌های مرتبط با حوزه حقوقی و قضائی از کانون‌های وکلّا به عنوان متولی یکی از ارکان دادرسی منصفانه و یکی از دو پال فرشته عدالت، بهره گیرند.

^[1] ادامه در صفحه ۳